

riste og bedste merkantile Kræfter havt Sæde, og det skal siges, at det er forberedt med stor Omhu. Man har ikke alene taget Hensyn til de i de tre nordiske Lande bestaaende Børgellove, men hvad der jo væsentligst er lagt til Grund for Lovforslaget, er den nye nydske Børgellov. Der er derved opnaaet, at man ogsaa er kommen i nærmere Overensstemmelse med den, hvilket jo for disse Forhold er et meget stort Gode. Men Kommissionen har ikke alene taget Hensyn til disse tre Lande, men man ser ogsaa, at den har taget under Overveielse alle de nye Kærelser og Idrættninger, som ere fremkomne i forskjellige andre Lande, og at den derefter har udarbejdet sit Lovforslag. Dette Lovforslag er ikke alene forberedt, men ogsaa udarbejdet med en sjelden Omhu. Der kan maaste være nogle ganske enkelte Bemærkninger, som det kunde være ønskeligt at gjøre derved, men jeg finder mig for mit personlige Bedkommende ikke opfordret dertil. Ved Forelæggelsen meddelte den høitærede Justitsminister os alle de væsentlige Afvigelser, der vare stete fra den nu bestaaende Ordning. I det Bilag, som er fulgt med, er der gjort minutøst Regnskab for alle Forandringer, som ere stete, saa at Enhver, hvem det interesserer, kan gjøre sig bekendt dermed. Jeg skal derfor ikke trætte det høie Thing med at gjentage det. Jeg skal blot indskrænke mig til at anbefale Thinget at fremme Lovforslaget.

Wagen: Jeg kunde gjerne indskrænke mig til at henholde mig til den ærede foregaaende Talers Bemærkninger; thi ogsaa jeg maa varmt anbefale det foreliggende Lovforslags Vedtagelse. Men lige overfor et Forslag af en saadan Betydning mener jeg dog, at det er naturligt, at man gjør noget udførligere Rede for de Præmisser, i Henhold til hvilke man er naaet til den Konklusion at ville stemme for Forslaget. Jeg vil sige, at det store altoverveiende Gode, som dette Lovforslag vil medføre, naar det bliver til Lov, vil være Enheden for den nordiske Børgellov, og ligesom den ærede foregaaende Taler fremhævede den Betydning, som det har i økonomisk Henseende, saaledes vil jeg tillade mig ogsaa at fremhæve den Betydning, det har for den nordiske Retsvidenskab. De nordiske Jurister ville indenfor dette Omraade kunne finde en Arbejdsmarkt, som de kunne behandle i Fællesskab, og deres Kræfter ville styrkes, deres Syn udvides og deres Lyst ansøres ved den Kampstrid, som kan udfolde sig paa dette Omraade. Jeg vil dog tilføie, at jeg har taget under Overveielse, om det var nødvendigt at gennemføre Enheden saa fuldstændigt, som det vil ske, naar dette Forslag bliver til Lov, om man ikke kunde tillade sig enkelte Afvigelser ved Siden af at have Enhed og Eghed i Henseende til den store Mængde Bestemmelser. Men det vilde jo have den Ubequemmelighed, at man for

det Første altid maatte hufte en Flek af Love. Det Hensyn er imidlertid ikke det overveiende, men der kommer dertil Hensynet til de Børgeligheder, som Anvendelsen af de afvigende Retsregler vilde fremkalde. Der er et Afsnit i Privatrettens almindelige Del, som hedder „om fremmed Rets Anvendelse“. Det er noget af det Allervanskeligste. Det minder om Kapitlet i Mathematiken: om Variationer, Permutationer og Kombinationer. Havde man altsaa blot enkelte Afvigelser med Hensyn til et enkelt Punkt, vilde deraf kunne opstaa mange Tvivlsspørgsmaal, som det selv for den dygtigste Jurist kunde have sine store Børgeligheder at løse. Skal derfor Forretningsmanden kunne gaa frem med den fulde No og Betyggelse, som er ønskelig, for at han kan spare Tid og derved vinde Penge, maa vi have fuld Retsenighed. Denne Retsenighed vil jo Forslaget gennemføre, og jeg tror, at vi maa i høieste Grad paastjønne, at den svenske Repræsentation har taget Initiativet dertil, og at det svenske Justitsministerium har taget Sagen paa den praktiske Maade, som stet er, ved at virke hen til Gjennemførelsen af Enheden indenfor det Omraade, hvor det var muligt og i Diebliffet praktisk gennemførligt. Jeg tror ogsaa, at Dyden ved denne Zeilighed vil blive belønnet; ialtsald skal jeg fremhæve, at, naar der findes Bestemmelser i dette Forslag, som skyldes den svenske Rets Indflydelse, vil jeg stemme for dem, idet jeg betragter denne Afstemning for en Willighed, der skyldes den Holdning, som Sverrig har indtaget med Hensyn til den foreliggende Tantes Realisation. Der er saaledes forskjellige Bestemmelser i §§ 22 og 93, med Hensyn til hvilke jeg vilde foretrække det oprindelige Udkasts Affattelse. Naar jeg kan stemme for dem, skyldes det Hensynet til, at disse Bestemmelser, der ere hentede fra den nydske Ret og optagne i den svenske, have viist sig praktisk brugbare, og forsaavidt vil det ogsaa, efter hvad jeg skjønner, ikke kunne have nogen Betænkning at stemme for dem, selv om man ikke anser dem for de allerbedste. Mellem Danmark og Norge bliver i Forslaget Enheden gennemført endogsaa i Henseende til Affattelsen af Lovforslaget. For Sverrigs Bedkommende har dette ikke været muligt som Følge af Forskjellen i Sproget, men dog er der Enhed i Realiteten saaledes, at der indenfor det Omraade, som Forslaget omfatter, ikke vil kunne tænkes at opstaa nogen Forskiel uden den, der naturligtvis kan være en Følge af den forskjellige Fortolkning og Anvendelse indenfor de forskellige Lande. Jeg antager imidlertid ikke, at der, eftersom Forslaget foreligger, vil være Grund til at formode, at der skulde være Spørgsmaal om at forstaa de forskellige Bestemmelser forskelligt i de forskellige Lande. Den eneste Bestemmelse, med Hensyn til hvilken jeg efter Udtalelserne i Motiverne er noget i Tvivl, er § 4, om man der vil forstaa Udtrykket „Steb“ som „et